

ความรู้ เจตคติและการปฏิบัติการพยาบาลผู้สูงอายุที่รับการรักษาในโรงพยาบาล
ของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลเซตกรุงเทพมหานคร

นางลำไย มุสิกคามะ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
คณะพยาบาลศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2538

ISBN 974-632-753-4

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I16754268

KNOWLEDGE, ATTITUDE, AND PRACTICE OF GERONTOLOGICAL NURSING ON
HOSPITALIZED ELDERLY OF PROFESSIONAL NURSES IN HOSPITALS,
BANGKOK METROPOLITAN AREA

MRS. LAMYAI MUSIGAKAMA

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirement for

The Degree of Master of Nursing

Faculty of Nursing

Graduate School

Chulalongkorn University

1995

ISBN 974-632-753-4

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ความรู้ เจตคติและการปฏิบัติการพยาบาลผู้สูงอายุที่รับการรักษาใน
 โรงพยาบาล ของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลเขตกรุงเทพมหานคร
 โดย นางลำไย มุสิกคามะ
 คณะ พยาบาลศาสตร์
 อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.ประนอม โอทกานนท์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
 ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

Santi Kongsawat

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
 (รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ กงสุวรรณ)
 คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

Prachan Kongsawat

.....ประธานกรรมการสอบ
 (รองศาสตราจารย์สมคิด รักษาสิทธิ์)

Pranorn Oatkanont

..... กรรมการ
 (รองศาสตราจารย์ ดร.ประนอม โอทกานนท์)

Puangkaw Punyakanok

..... กรรมการ
 (รองศาสตราจารย์ พวงแก้ว ปุณยกนก)

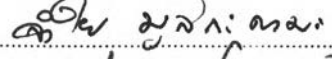
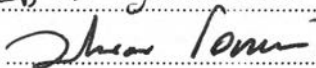
ลำไย มูลิกะคามะ : ความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติการพยาบาลผู้สูงอายุที่รับการรักษาใน
โรงพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลเขตกรุงเทพมหานคร (KNOWLEDGE,
ATTITUDE, AND PRACTICE OF GERONTOLOGICAL NURSING ON HOSPITALIZED
ELDERLY OF PROFESSIONAL NURSES IN HOSPITALS, BANGKOK METROPOLITAN
AREA) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.ประนอม โอทกานนท์. 211 หน้า. ISBN 974-632-753-4

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติการพยาบาล
ผู้สูงอายุของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลเขตกรุงเทพมหานคร ทั้งภาครัฐและเอกชน จำแนกตาม
ประสบการณ์การทำงาน แผนกที่ปฏิบัติงาน การได้รับการอบรมเรื่องการพยาบาลผู้สูงอายุ และการมีผู้สูง
อายุในครอบครัว ผลการวิจัยพบว่า

1. พยาบาลวิชาชีพมีความรู้ในระดับน้อย มีเจตคติทางบวก และมีการปฏิบัติการพยาบาลใน
ระดับมาก
2. พยาบาลวิชาชีพที่มีความแตกต่างกันในด้านประสบการณ์การทำงาน แผนกที่ปฏิบัติงาน
การได้รับการอบรมเรื่องการพยาบาลผู้สูงอายุ และการมีผู้สูงอายุในครอบครัว มีความรู้และการปฏิบัติ
การพยาบาลผู้สูงอายุไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. พยาบาลวิชาชีพที่มีความแตกต่างกันในด้านประสบการณ์การทำงาน แผนกที่ปฏิบัติงานและ
การได้รับการอบรมเรื่องการพยาบาลผู้สูงอายุ มีเจตคติต่อการพยาบาลผู้สูงอายุ ไม่แตกต่างกัน อย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พยาบาลวิชาชีพที่มีผู้สูงอายุในครอบครัวแตกต่างกัน มีเจตคติต่อการพยาบาลผู้สูงอายุแตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พยาบาลวิชาชีพที่มีผู้สูงอายุในครอบครัว มีเจตคติต่อการพยาบาล
ผู้สูงอายุดีกว่ากลุ่มที่ไม่มีผู้สูงอายุในครอบครัว

ภาควิชา คณะพยาบาลศาสตร์
สาขาวิชา การบริหารการพยาบาล
ปีการศึกษา 2538

ลายมือชื่อนิติ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C386041 : MAJOR NURSING ADMINISTRATION
KEY WORD: KNOWLEDGE/ ATTITUDE/ PRACTICE/ GERONTOLOGICAL NURSING

LAMYAI MUSIGAKAMA : KNOWLEDGE, ATTITUDE, AND PRACTICE OF
GERONTOLOGICAL NURSING ON HOSPITALIZED ELDERLY OF PROFESSIONAL
NURSES IN HOSPITALS, BANGKOK METROPOLITAN AREA. THESIS ADVISOR :
ASSO. PROF. PRANOM OTHAGANONT, Ed.D. 221 pp. ISBN 974-632-753-4

The objectives of this research were to study and compare knowledge, attitude, and practice in gerontological nursing of professional nurses in hospitals, Bangkok Metropolitan Area. The subjects were classified according to their experiences, work place, gerontological training and one who had elderly at home. The major findings were as follows.

1. The professional nurses had knowledge of gerontological nursing at low level, positive attitude, and the practice was in high level.

2. There were no statistically significant difference at .05 level of knowledge and practices in gerontological nursing of professional nurses as classified by their experiences, work place, gerontological training, and one who had elderly at home.

3. There were no statistically significant difference at .05 level of attitude toward gerontological nursing of professional nurses as classified by their experiences, work place, gerontological training.

There was statistically significant difference at .05 level of attitude toward gerontological nursing of professional nurses between one who had elderly at home and one who had none. One who had elderly at home had more positive attitude than those who had none.

ภาควิชา..... คณะพยาบาลศาสตร์
สาขาวิชา..... บริหารการพยาบาล
ปีการศึกษา..... 2538

ลายมือชื่อนิสิต..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ ด้วยความกรุณาของรองศาสตราจารย์ ดร. ประพนธ์ โอทกานนท์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ให้คำแนะนำสอนให้ปฏิบัติทุกขั้นตอนอย่างละเอียด แก่ไขช็อบภรณ์ เป็นกำลังใจตลอดมา รองศาสตราจารย์สมคิด รักษาสัตย์ และ รองศาสตราจารย์พวงแก้ว ปุณยกนก ผู้สอบวิทยานิพนธ์ ที่ช่วยทำให้วิทยานิพนธ์มีคุณภาพยิ่งขึ้น ผู้วิจัยได้เรียนรู้มากขึ้น ขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ. โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ 9 ท่าน ที่ให้ข้อเสนอแนะปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้วิจัย โดยเฉพาะ รองศาสตราจารย์ดร.ณี ชูหวัด ผู้อำนวยการด้านวัดผลการศึกษานายบาลที่ได้ปรับปรุงภาษาที่ใช้ถามให้ถูกต้องยิ่งขึ้น ขอบพระคุณผู้บริหารในฝ่ายการพยาบาลและพยาบาลวิชาชีพที่กรุณาให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูล พร้อมกันนี้ ขอขอบพระคุณ เซอร์อาเดลา นิสสุทธิสินธพ อธิการวิทยาลัยพยาบาลเซนต์หลุยส์ และ เซอร์มักดาเลนา ดาวดี ผู้บริหารวิทยาลัย ที่ให้ทุนการศึกษา ข้อเสนอแนะ และกำลังใจอย่างดียิ่ง

ท้ายนี้ขอขอบพระคุณคณาจารย์และข้าราชการประจำในคณะพยาบาลศาสตร์ทุกท่าน ที่ช่วยเหลือ ให้กำลังใจ แก่ไขช็อบภรณ์วิทยานิพนธ์สำเร็จลุล่วงด้วยดี

ลำไย มุสิกคามะ

สารบัญ

ช

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนภูมิ.....	ข

บทที่

1	บทนำ.....	1
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
	ปัญหาของการวิจัย.....	6
	แนวเหตุผลและสมมุติฐานการวิจัย.....	6
	ขอบเขตของการวิจัย.....	8
	ข้อตกลงเบื้องต้น.....	8
	ข้อจำกัดของการวิจัย.....	9
	คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	9
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	10
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
	การพัฒนาศัลยกรรม.....	12
	ความหมายและความจำเป็นในการพัฒนาศัลยกรรม.....	13
	ผู้บริหารกับการพัฒนาศัลยกรรม.....	15
	การหาความต้องการการพัฒนาศัลยกรรม เจตคติและการปฏิบัติของ พยาบาลวิชาชีพ เรื่องการพยาบาลผู้สูงอายุ.....	16
	การพยาบาลผู้สูงอายุ.....	18
	ทฤษฎีการพยาบาลของ โอเร็ม.....	19
	กระบวนการพยาบาล.....	22

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ผู้สูงอายุ.....	24
ทฤษฎีการสูงอายุ.....	24
ปัญหาสุขภาพที่พบเป็นประจำและการพยาบาล.....	26
ภาวะท้องผูกและกลืนอาหารไม่อยู่.....	31
ภาวะกลืนปัสสาวะไม่อยู่.....	32
แผลกดทับ.....	43
หกล้ม.....	56
ภาวะความจำเสื่อมและสับสน.....	72
การวัดและการประเมินความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติการพยาบาล	
ผู้สูงอายุตามปัญหาสุขภาพที่พบเป็นประจำ.....	88
การวัดและการประเมินความรู้.....	88
การวัดและการประเมินเจตคติ.....	90
การวัดและการประเมินการปฏิบัติ.....	91
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	92
3 วิธีดำเนินการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	96
ประชากรและตัวอย่างประชากร.....	96
เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	101
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	110
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	111

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	114
5	สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	139
	สรุปผลการวิจัย.....	140
	อภิปรายผลการวิจัย.....	144
	ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย.....	154
	ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	155
	รายการอ้างอิง.....	156
	ภาคผนวก.....	170
	ประวัติผู้เขียน.....	211

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	รายชื่อโรงพยาบาลที่เป็นประชากร ตัวอย่างประชากร และจำนวน พยาบาลวิชาชีพ ในแผนกอายุรกรรม ศัลยกรรมและนรีเวชกรรม ของ โรงพยาบาลที่เป็นตัวอย่างประชากร (สำรวจเมื่อเดือนเมษายน 2538)..	98
2	แสดงจำนวนตัวอย่างประชากร จำแนกตามโรงพยาบาล และแผนกที่ปฏิบัติงาน (สำรวจเมื่อเดือนเมษายน 2538).....	100
3	แผนการสร้างแบบสอบถามรู้ แบบวัดเจตคติ และแบบวัดการปฏิบัติการพยาบาล ผู้สูงอายุของพยาบาลวิชาชีพ.....	107
4	จำนวน ร้อยละของพยาบาลวิชาชีพ จำแนกตามอายุ วุฒิสถที่สุดทางการศึกษา พยาบาล การอบรมเรื่องการพยาบาลผู้สูงอายุ ประสพการณ์การทำงานแผนก ที่ปฏิบัติงานการมีผู้สูงอายุในครอบครัว	115
5	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความรู้ เจตคติ และการ ปฏิบัติการพยาบาลผู้สูงอายุ ของพยาบาลวิชาชีพ.....	117
6	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความรู้ เรื่องการพยาบาล ผู้สูงอายุของพยาบาลวิชาชีพ จำแนกเป็นรายเรื่อง.....	118
7	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนเจตคติต่อการพยาบาลผู้สูงอายุ ของพยาบาลวิชาชีพ จำแนกเป็นรายเรื่อง.....	119
8	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการปฏิบัติการพยาบาลผู้สูงอายุ ของพยาบาลวิชาชีพ จำแนกเป็นรายเรื่อง.....	120
9	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนปฏิบัติการพยาบาลผู้สูงอายุ ของพยาบาลวิชาชีพ เป็นรายด้าน.....	121
10	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้เรื่อง การพยาบาลผู้สูงอายุ เจตคติ ต่อการพยาบาลผู้สูงอายุ และการปฏิบัติการพยาบาลผู้สูงอายุ จำแนกตาม ประสพการณ์การทำงานของพยาบาลวิชาชีพ.....	122
11	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติการพยาบาล ผู้สูงอายุของพยาบาลวิชาชีพ จำแนกตามแผนกที่ปฏิบัติงาน.....	123

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
12	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติกรพยาบาล ผู้สูงอายุ จำแนกตามการได้รับการอบรมเรื่องการพยาบาลผู้สูงอายุของ พยาบาลวิชาชีพ.....	124
13	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติกรพยาบาล ผู้สูงอายุ จำแนกตามการมีผู้สูงอายุในครอบครัวของพยาบาลวิชาชีพ.....	125
14	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความรู้ เรื่องการพยาบาลผู้สูงอายุ เป็นรายเรื่อง จำแนกตามประสบการณ์การทำงานของพยาบาลวิชาชีพ.....	126
15	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ เรื่อง การพยาบาลผู้สูงอายุ เป็นรายเรื่อง จำแนกตามแผนกที่ปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ.....	127
16	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ เรื่องการพยาบาลผู้สูงอายุเป็น รายเรื่อง จำแนกตามการได้รับการอบรมเรื่องการพยาบาลผู้สูงอายุ ของพยาบาลวิชาชีพ	128
17	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ เรื่องการพยาบาลผู้สูงอายุเป็น รายเรื่อง จำแนกตามการมีผู้สูงอายุในครอบครัวของพยาบาลวิชาชีพ.....	129
18	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนเจตคติต่อการพยาบาลผู้สูงอายุเป็นรายเรื่อง จำแนกตามประสบการณ์การทำงานของพยาบาลวิชาชีพ.....	130
19	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนเจตคติต่อการพยาบาลผู้สูงอายุเป็นรายเรื่อง จำแนกตามแผนกที่ปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ.....	131
20	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนเจตคติต่อการพยาบาลผู้สูงอายุเป็นรายเรื่อง จำแนกตามการได้รับการอบรมเรื่องการพยาบาลผู้สูงอายุของพยาบาลวิชาชีพ	132
21	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนเจตคติต่อการพยาบาลผู้สูงอายุเป็น รายเรื่อง จำแนกตามการมีผู้สูงอายุในครอบครัวของพยาบาลวิชาชีพ.....	133
22	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติกรพยาบาลผู้สูงอายุเป็นรายเรื่อง จำแนกตามประสบการณ์การทำงานของพยาบาลวิชาชีพ.....	134

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
23	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนการปฏิบัติกรพยาบาลผู้สูงอายุเป็นรายเรื่อง จำแนกตามแผนกที่ปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ.....	135
24	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนการปฏิบัติกรพยาบาลผู้สูงอายุเป็นรายด้าน จำแนกตามแผนกที่ปฏิบัติงาน ของพยาบาลวิชาชีพ.....	136
25	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนการปฏิบัติกรพยาบาลผู้สูงอายุเป็นรายเรื่อง จำแนกตามการได้รับการอบรม เรื่องการพยาบาลผู้สูงอายุของพยาบาลวิชาชีพ	137
26	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนการปฏิบัติกรพยาบาลผู้สูงอายุเป็นรายเรื่อง จำแนกตามการมีผู้สูงอายุในครอบครัวของพยาบาลวิชาชีพ.....	138
27	ตารางจำนวนเนื้อหารายข้อ.....	172
28	ดัชนีแสดงคุณภาพของแบบสอบถามรู้ เรื่องการพยาบาลผู้สูงอายุ จำนวน 30 ข้อ.....	173
29	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนเจตคติต่อกาพยาบาลผู้สูงอายุ ของพยาบาลวิชาชีพ จำแนกเป็นรายข้อ.....	174
30	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการปฏิบัติกรพยาบาลผู้สูงอายุ ของพยาบาลวิชาชีพ จำแนกเป็นรายข้อ.....	176

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1	ท้องผูก.....	35